

Domov>Sprožitev sodnega postopka>Kje in kako>Uporaba nacionalne zakonodaje

Uporaba nacionalne zakonodaje

Hrvaška

1 Veljavni pravni viri

1.1 Nacionalni predpisi

V Republiki Hrvaški mednarodno zasebno pravo ureja zakon o mednarodnem zasebnem pravu (*Zakon o mednarodnom privatnom pravu*) (*Narodne Novine* (NN; Uradni list Republike Hrvaške) št. 101/17), ki je začel veljati 29. januarja 2019. Zakon o zasebnem mednarodnem pravu obravnava zasebnopravna razmerja z mednarodnim elementom, pristojnost hrvaških sodišč in drugih organov v teh zasebnopravnih razmerjih z mednarodnim elementom ter ustrezne poslovniške kot tudi priznavanje in izvrševanje tujih sodnih odločb. Zakon o zasebnem mednarodnem pravu se uporablja za zasebnopravna razmerja z mednarodnim elementom, razen če teh ne urejajo že zavezujoči pravni instrumenti Evropske unije, mednarodne pogodbe ter drugi zakoni, ki veljajo na Hrvaškem.

1.2 Večstranske mednarodne konvencije

Haaška konvencija iz leta 1954 o civilnem postopku

Haaška konvencija iz leta 1961 o koliziji zakonov glede oblike oporočnih razpolaganj

Haaška konvencija iz leta 1971 o zakonu, ki velja za prometne nesreče

Haaška konvencija iz leta 1973 o veljavnem pravu v zvezi z odgovornostjo za izdelke z napako

1.3 Glavne dvostranske konvencije

Na podlagi obvestila o nasledstvu je Republika Hrvaška postala pogodbenica številnih dvostranskih mednarodnih pogodb, kot so pogodbe o pravni pomoči, konzularne konvencije ter pogodbe o trgovanju in plovbi. Z nekaterimi državami so bile sklenjene mednarodne pogodbe o pravni pomoči, ki vsebujejo tudi določbe o ureditvi kolizije zakonov:

Sporazum o vzajemnem pravnem prometu z Avstrijo iz leta 1954, Dunaj, 16. december 1954,

Sporazum o vzajemni pravni pomoči z Bolgarijo iz leta 1956, Sofija, 23. marec 1956,

Sporazum s Češko republiko o ureditvi pravnih razmerij v civilnih, družinskih in kazenskih zadevah, Beograd, 20. januar 1964,

Sporazum o vzajemnih pravnih razmerjih z Grčijo iz leta 1959, Atene, 18. junij 1959,

Sporazum o vzajemnem pravnem prometu z Madžarsko iz leta 1968.

2 Izvajanje kolizijskih pravil

2.1 Obveznost sodnika, da uporabi kolizijska pravila na lastno pobudo

V pravnih situacijah z mednarodnim elementom sodišča uporabljajo mednarodno zasebno pravo z uporabo treh metod: kolizijskih pravil, pravil neposredne uporabe in posebnih materialnih pravil.

2.2 Zavračanje

Člen 9 zakona o mednarodnem zasebnem pravu določa, da uporaba zakona katere koli države, navedene v zakonu, pomeni uporabo veljavnih pravnih pravil navedene države (ne pa njenih pravil o izbiri prava, ki se uporablja).

2.3 Sprememba navezne okoliščine

Sprememba instrumentov je pojav, do katerega pride takrat, kadar se dejanski položaj, na katerem temelji navezna okoliščina, med pravnim razmerjem spremeni in s tem tudi pravo, ki se uporablja. Uporablja se isto pravilo o koliziji pravnih predpisov, vendar se spremeni položaj, na katerem temelji navezna okoliščina. Taka vprašanja se postavljajo le v primerih, kadar izbiri veljavnega prava določajo spremenljive in ne stalne navezne okoliščine.

Člen 21 zakona o mednarodnem zasebnem pravu določa, da mora pridobitev ali izgubo že obstoječe lastninske pravice na premočninah, ki pride v drugo državo, urejati zakon, na podlagi katerega je bila taka lastninska pravica pridobljena. Vrsta in vsebina navedene pravice se presoja po pravu države, kjer se premočina nahaja. Če na premočninah, ki je premeščena iz ene države v drugo, ni bila pridobljena lastninska pravica, bi bilo treba položaj, nastal v drugi državi, prav tako priznati s pridobitvijo ali prenehanjem take pravice.

2.4 Izjeme od običajne uporabe kolizijskih pravil

Treba je opozoriti, da se pravo, ki se uporablja v skladu z določbami zakona o mednarodnem zasebnem pravu, ne uporablja, kadar vse okoliščine kažejo na to, da se zasebnopravno razmerje le v manjši meri navezuje na zadevno pravo in je očitno tesneje povezano z drugim pravom. (Člen 11)

[Pravna] [u]reditev tuje države, ki jo je treba uporabiti v skladu z določbami zakona o mednarodnem zasebnem pravu, se ne uporablja, če bi njena uporaba očitno nasprotovala javnemu redu Hrvaške. (Člen 12)

Ne glede na druge določbe zakona o mednarodnem zasebnem pravu lahko sodišče uporabi določbo hrvaškega prava, ki se šteje za ključno za zaščito javnega interesa Hrvaške, kot je njena politična, družbena in gospodarska ureditev, in sicer v tolikšnem obsegu, da se uporablja za vsak položaj, ki spada na področje njegove uporabe ne glede na veljavno pravo. Če izpolnitev obveznosti v celoti ali delno nasprotuje določbi prava tuje države, v kateri je treba navedeno obveznost izpolniti, lahko sodišče prizna učinek navedene določbe. Pri priznavanju učinkov navedene določbe bi bilo treba upoštevati naravo, namen in posledice priznavanja ali nepriznavanja njenega učinka. (Člen 13)

2.5 Dokazovanje tujega prava

Sodišče ali drug organ na Hrvaškem po uradni dolžnosti ugotavlja vsebino prava tuje države (samodejno). Tuje pravo je treba uporabljati v skladu z razlago njegove države. Sodišče ali drug hrvaški organ lahko za informacije o vsebini tujega prava zaprosi ministrstvo za pravosodje ali drug organ, pa tudi izvedene priče ali specializirane institucije. Stranke lahko predložijo javne ali zasebne listine, ki se nanašajo na vsebino tujega prava. Če vsebine tujega prava ni mogoče ugotoviti z nobeno od teh metod, je treba uporabiti hrvaško pravo. (Člen 8)

3 Kolizijska pravila

3.1 Pogodbene obveznosti in pravni akti

Pravo, ki ureja pogodbene obveznosti, je določeno v skladu z Uredbo (ES) št. 593/2008 Evropskega parlamenta in Sveta z dne 17. junija 2008 o pravu, ki se uporablja za pogodbeno obligacijska razmerja (v nadaljnjem besedilu: uredba Rim I), ki spada na področje njene uporabe.

Pravo, ki ureja pogodbene obveznosti, ki so izključene s področja uporabe uredbe Rim I (če prava, ki ga je treba uporabiti, ne določa drug akt ali mednarodna pogodba, ki velja na Hrvaškem), je določeno v skladu z določbami uredbe Rim I v zvezi s takimi pogodbenimi obveznostmi.

3.2 Nepogodbene obveznosti

Pravo, ki ureja nepogodbene obveznosti, je določeno v skladu z Uredbo (ES) št. 864/2007 Evropskega parlamenta in Sveta z dne 11. julija 2007 o pravu, ki se uporablja za nepogodbene obveznosti (v nadaljnjem besedilu: uredba Rim II).

Pravo, ki ureja nepogodbene obveznosti, ki so izključene s področja uporabe uredbe Rim II (če prava, ki ga je treba uporabiti, ne določa drug akt ali mednarodna pogodba, ki velja na Hrvaškem), je določeno v skladu z določbami uredbe Rim II v zvezi s takimi nepogodbenimi obveznostmi.

Pravo, ki ureja nepogodbene obveznosti, izhajajoče iz prometnih nesreč, je določeno z uporabo Haaške konvencije z dne 4. maja 1971 o pravu, ki velja za prometne nesreče.

Pravo, ki se uporablja za odgovornost proizvajalcev za izdelke z napako, je določeno z uporabo Haaške konvencije z dne 2. oktobra 1973 o veljavnem pravu v zvezi z odgovornostjo za izdelke z napako.

3.3 Osební status, vidiki v zvezi s civilnim statusom (ime, sedež ali stalno prebivališče, sposobnost)

Za pravno in poslovno sposobnost fizične osebe se uporablja pravo države, katere državljan je navedena oseba. Ko oseba pridobi poslovno sposobnost, je s spremembo državljanstva ne izgubi.

Za osebno ime fizične osebe se uporablja pravo države, katere državljan je navedena oseba.

Če je zakonska zveza sklenjena na Hrvaškem, lahko nevesta in ženin svoj priimek določita v skladu s pravom države, katere državljan je eden od njiju, ali na podlagi hrvaškega prava, če ima vsaj eden od njiju običajno prebivališče na Hrvaškem.

Pravna zastopnika lahko na matičnem uradu določita osebno ime otroka v skladu s pravom države, katere državljan je eden od njiju, ali na podlagi hrvaškega prava, če ima vsaj eden od njiju običajno prebivališče na Hrvaškem.

3.4 Določitev razmerij med starši in otroki, vključno s posvojitvijo

Pravo, ki se uporablja za razmerja med starši in otroki, je določeno na podlagi Haaške konvencije [z dne 19. oktobra] [iz leta] 1996 o pristojnosti, pravu, ki se uporablja, priznavanju, uveljavljanju in sodelovanju glede starševske odgovornosti in ukrepov za varstvo otrok (v nadaljnjem besedilu: Haaška konvencija iz leta 1996).

Pravo, ki se uporablja za razmerja med starši in otroki in ne spada na področje Haaške konvencije iz leta 1996 (če ga ne določa drug akt ali mednarodna pogodba, ki velja na Hrvaškem), je določeno v skladu z določbami Haaške konvencije iz leta 1996, ki ureja taka razmerja.

Ugotavljanje ali izpodbijanje materinstva ali očetovstva ureja pravo, ki se uporablja ob uvedbi postopka, ki je bodisi:

1. pravo države otrokovega običajnega prebivališča bodisi,
2. če je to v otrokovo korist, pravo države, katere državljan je otrok ali pravo države, katere državljana sta osebi, čigar očetovstvo ali materinstvo se ugotavlja ali izpodbija.

Veljavnost priznanja materinstva ali očetovstva ureja:

1. pravo, ki ureja otrokovo državljanstvo ali otrokovo običajno prebivališče v času priznanja ali
2. pravo, ki ureja državljanstvo ali običajno prebivališče osebe, ki priznava materinstvo ali očetovstvo v času priznanja.

3.4.1 Določitev razmerij med starši in otroki

Pravo, ki se uporablja za pogoje posvojitve in prenehanja posvojitve, je pravo države, katere državljana sta ob sklenitvi posvojitve posvojitelj in posvojenec.

Če sta posvojitelj in posvojenec državljana različnih držav, se za pogoje posvojitve in prenehanja posvojitve kumulativno uporablja pravo obeh držav, katerih državljana sta navedeni osebi.

Če osebi posvajata skupaj, se za pogoje posvojitve in prenehanja posvojitve poleg prava države, katere državljan je posvojenec, uporablja tudi pravo države, katere skupno državljanstvo imata posvojitelja. Če sta osebi ob sklenitvi posvojitve državljana različnih držav, se uporablja pravo države, v kateri imata skupno običajno prebivališče. Če osebi ob sklenitvi posvojitve nimata niti skupnega običajnega prebivališča, se uporablja pravo držav, katerih državljana sta oba posvojitelja.

Pravo, ki se uporablja za učinke posvojitve, je pravo države, katere skupna državljana sta posvojitelj in posvojenec ob sklenitvi posvojitve. Če sta osebi ob sklenitvi posvojitve državljana različnih držav, se uporablja pravo države, v kateri imata skupno običajno prebivališče. Če osebi ob sklenitvi posvojitve nimata niti skupnega običajnega prebivališča, se uporablja hrvaško pravo, če je ena od njiju hrvaški državljan. Če nobeden od posvojiteljev niti posvojenec ni državljan Republike Hrvaške, se uporablja pravo države, katere državljan je posvojenec.

Če s posvojitvijo, sklenjeno v otrokovi izvorni državi, obstoječe razmerje med starši in otroki ne preneha, se lahko posvojitev izjemoma spremeni v posvojitev s takim učinkom, če so stranke, institucije ali pristojni organi, katerih privolitve ali dovoljenje sta potrebna za posvojitev, dali ali bodo dali svoje soglasje za namene take posvojitve in če je taka posvojitev v otrokovo korist.

Če je uporaba tujega prava (na podlagi navedenega) v nasprotju s koristjo posvojenca in če so posvojenec ali posvojitelj ali posvojitelja očitno tesneje povezani s Hrvaško, se uporablja hrvaško pravo.

3.5 Zakonska zveza, zunajzakonska skupnost, partnerstvo, razveza zakonske zveze, prenehanje življenjske skupnosti, prežिवninske obveznosti

3.5.1 Zakonska zveza

Pravo, ki se uporablja za pogoje sklenitve zakonske zveze na Hrvaškem, je za vsako osebo pravo države, katere državljan je ob sklenitvi zakonske zveze.

Zakonska zveza ni sklenjena, če je očitno v nasprotju z javim redom Hrvaške.

Pravo, ki se uporablja za zahteve obličnosti sklenitve zakonske zveze na Hrvaškem, je hrvaško pravo.

Zakonska zveza, sklenjena v tuji državi, se prizna, če je sklenjena v skladu s pravom navedene države.

Če je zakonska zveza med istospolnima osebama sklenjena v tuji državi, se prizna kot registrirana partnerska skupnost, če je sklenjena v skladu s pravom države, v kateri je bila sklenjena.

Pravo, ki se uporablja za veljavnost zakonske zveze, je pravo kraja, kjer se zakonska zveza sklepa.

Pravo, ki se uporablja za razvezo zakonske zveze, je pravo, ki ga izbereta zakonca. Zakonca lahko izbereta eno od naslednjih vrst prava:

1. pravo države, v kateri imata oba običajno prebivališče ob njuni izbiri veljavnega prava, ali
2. pravo države, v kateri sta imela zadnje skupno običajno prebivališče, če ima eden od njiju še vedno svoje običajno prebivališče v navedeni državi, ali
3. pravo države, katere državljan je vsaj eden od njiju ob njuni izbiri veljavnega prava, ali
4. hrvaško pravo.

Sporazum o veljavnem pravu iz 1. odstavka tega člena, mora biti sklenjen v pisni obliki. Slednji se lahko sklene ali spremeni najpozneje do uvedbe postopka za razvezo zakonske zveze.

Če zakonca nista izbrala veljavnega prava (v skladu s členom 36 zakona o mednarodnem zasebnem pravu), se za razvezo zakonske zveze uporablja:

1. pravo države, v kateri imata oba zakonca svoje običajno prebivališče ob uvedbi postopka za razvezo zakonske zveze, ali
2. pravo države, v kateri sta imela svoje zadnje skupno običajno prebivališče, če ima eden od njiju še vedno svoje običajno prebivališče v navedeni državi, ali
3. pravo države, katere državljana sta oba ob uvedbi postopka za razvezo zakonske zveze, ali
4. hrvaško pravo.

3.5.2 Zunajzakonska skupnost in partnerstvo

Pravo, ki se uporablja za veljavnost ali prenehanje partnerske skupnosti (civilnega partnerstva) na Hrvaškem, sklenjeno z vpisom v register partnerskih skupnosti, je hrvaško pravo.

Registrirana istospolna partnerska skupnost, sklenjena v drugi državi, se na Hrvaškem prizna, če je bila sklenjena v skladu s pravom navedene države.

Pravo, ki se uporablja za sklenitev in prenehanje partnerskih skupnosti, je pravo države, s katero je partnerska skupnost najtesneje povezana ali, če je prenehala, s katero je bila najtesneje povezana.

3.5.3 Razveza zakonske zveze in prenehanje življenjske skupnosti

Pravo, ki se uporablja za razvezo zakonske zveze, je pravo, ki ga izbereta zakonca. Zakonca lahko izbereta eno od naslednjih vrst prava:

1. pravo države, v kateri imata oba zakonca svoje običajno prebivališče ob njuni izbiri veljavnega prava, ali
2. pravo države, v kateri sta imela svoje zadnje skupno običajno prebivališče, če ima eden od njiju še vedno svoje običajno prebivališče v navedeni državi, ali
3. pravo države, katere državljan je vsaj eden od njiju ob njuni izbiri veljavnega prava, ali
4. hrvaško pravo.

Sporazum o veljavnem pravu mora biti sklenjen v pisni obliki. Slednji se lahko sklene ali spremeni najpozneje do uvedbe postopka za razvezo zakonske zveze.

Če zakonca nista izbrala veljavnega prava (v skladu s členom 36 zakona o mednarodnem zasebnem pravu), se za razvezo zakonske zveze uporablja:

1. pravo države, v kateri imata oba zakonca svoje običajno prebivališče ob uvedbi postopka za razvezo zakonske zveze, ali
2. pravo države, v kateri sta imela svoje zadnje skupno običajno prebivališče, če ima eden od njiju še vedno svoje običajno prebivališče v navedeni državi, ali
3. pravo države, katere državljan sta oba ob uvedbi postopka za razvezo zakonske zveze, ali
4. hrvaško pravo.

3.5.4 Preživitinske obveznosti

Pravo, ki se uporablja za preživitinske obveznosti, je določeno s Haaškim protokolom z dne 23. novembra 2007 o pravu, ki se uporablja za preživitinske obveznosti.

3.6 Premoženska razmerja med zakoncema

Pravo, ki se uporablja za premoženska razmerja med zakoncema, je določeno z Uredbo Sveta (EU) 2016/1103 z dne 24. junija 2016 o izvajanju okrepljenega sodelovanja na področju pristojnosti, prava, ki se uporablja, ter priznavanja in izvrševanja odločb na področju premoženjskih razmerij med zakoncema.

3.7 Oporoke in dedovanje

Pravo, ki se uporablja dedovanje, je določeno z uporabo Uredbe (EU) št. 650/2012 Evropskega parlamenta in Sveta z dne 4. julija 2012 o pristojnosti, pravu, ki se uporablja, priznavanju in izvrševanju odločb in sprejemljivosti in izvrševanju javnih listin v dednih zadevah ter uvedbi evropskega potrdila o dedovanju (UL L 201, 27.7.2012).

Pravo, ki se uporablja za oblike oporočnih razpolaganj, je določeno v skladu s Haaško konvencijo z dne 5. oktobra 1961 o koliziji zakonov glede oblike oporočnih razpolaganj.

3.8 Stvarne pravice

Pravo, ki se uporablja za lastninske pravice na premočninah, je pravo kraja, v kateri se nahaja zadevna premočnina.

3.9 Insolventnost

Za insolventnost ali stečaj se uporablja Uredba (EU) 2015/848 Evropskega parlamenta in Sveta z dne 20. maja 2015 o postopkih v primeru insolventnosti (prenovitev).

Zadnja posodobitev: 06/02/2023

Strani v jezikih držav članic pripravljajo posamezne kontaktne točke pri Evropski pravosodni mreži, njihov prevod pa zagotavlja prevajalska služba Evropske komisije. Prevodi zato morda še ne vsebujejo kasnejših sprememb izvirnika, ki so jih vnesli nacionalni organi. Evropska pravosodna mreža v civilnih in gospodarskih zadevah ter Evropska komisija ne prevzemata nobene odgovornosti v zvezi z informacijami in podatki v tem dokumentu. Za pravila o avtorskih pravicah države članice, ki je odgovorna za to stran, glejte pravno obvestilo.